

Helse- og omsorgsdepartementet
postmottak@hod.dep.no

Norges
Handikapforbund

Oslo, den 25.04.2023
Vår.ref: Lars Ødegård

Høring - NOU 2023:4 «Tid for handling» (Helsepersonellkommisjonen)

Det vises til høringsnotat fra Helse- og omsorgsdepartementet vedrørende ovennevnte med høringsfrist 2.5.2023.

Norges Handikapforbund (NHF) er en uavhengig samfunnsrettet organisasjon for mennesker med nedsatt funksjonsevne. Vi arbeider for likestilling, full deltakelse, mangfold og rettigheter. NHF er opptatt av å bekjempe diskriminering og sørge for full likestilling og oppfyllelse av menneskerettighetene for funksjonshemmede.

Den demografiske utviklingen setter de offentlige velferdsordningene under sterkt press, i særdeleshet overfor borgere som har et omfattende behov for helse- og omsorgstjenester. NHF mener at fremtidens kapasitetsutfordringer må møtes med offensive tiltak som er solid forankret i rettighetsfesting, likestilling og brukermedvirkning.

Etter vår mening er det tre grunnleggende målsettinger som må ligge til grunn for organisering og utvikling av helse- og omsorgstjenestene:

- **Å sikre individuell mestring og selvstendighet.**
- **Å styrke likeverdig samfunnsdeltakelse for alle.**
- **Å forsvare borgernes menneskerettigheter.**

Etter vår mening er det en svakhet ved Helsepersonellkommisjonens vurderinger, at de ikke understreker den betydning ovennevnte målsettinger kan ha for å dempe etterspørselen på helse- og pleiepersonell.

En boligpolitikk som sikrer folk retten til å kunne bo i eget hjem vil fremme både helse, trygghet og trivsel samtidig som det demper etterspørselen av pleie- og omsorgstjenester.

Et skjerpet krav om universell utforming av bygg og utemiljø vil fremme økt deltakelse og styrke retten og mulighetene til å være en del av fellesskapet.

Å styrke retten til BPA vil fremme individuell mestring og økt samfunnsdeltakelse. Det vil også i stor grad dempe etterspørselen på helsefaglig kompetanse og mer kostnadskrevende tiltak.

Ovennevnte eksempler viser at politikk og faglig intervensjon på nær sagt alle samfunnsområder vil ha stor effekt for presset på fremtidens helse- og omsorgstjenester.

Helsepersonellkommisjonen er bekymret over veksten i yngre innbyggere med omfattende bistandsbehov. Den ønsker mer kunnskap om hvorfor veksten kommer. Men den største bekymringen de har er følgende:

«De fleste brukere i denne situasjonen får pleie og tjenester hjemme.»

Kommisjonen uttrykker med andre ord en bekymring over at folk bor i sitt eget hjem, og tar til orde for fremtidige løsninger som for lengst hører fortiden til:

«Helsepersonellkommisjonen vurderer at det fra et personellperspektiv kan være mer hensiktsmessig å yte tjenester til disse pasientene og brukerne i omsorgsboliger eller andre større enheter som gir mulighet til bedre ressursutnyttelse. Enheter på en viss størrelse og der det er flere brukere eller pasienter vil gi stordriftsfordeler og kunne minske det totale behovet for personell. Samtidig vil slike enheter kunne være mer attraktive og stabile arbeidsplasser fordi bedre muligheter for samarbeid styrker grunnlaget for faglig støtte, kompetanseutvikling og trivsel. Stabilitet og faglighet kommer i sin tur pasientene til gode ved at den totale kvaliteten i tjenesteytingen styrkes.»

Argumentene de velger å begrunne anbefalingen med, som attraktive arbeidsplasser, stabile arbeidsplasser styrket faglig støtte, kompetanseutvikling og trivsel, finner man ikke støtte for i forskningen som er anerkjent på feltet.

Forskningen viser at store enheter har større grad av ansvarsfraskrivelse, mer ubehag og støy, økt risiko for uheldige sammensetninger av folk, høyere sykefravær og at det er vanskeligere å få til det nødvendige, systematiske arbeidet for å oppnå gode resultater.

NHF understreker sterkt at fremtidens løsninger må bygge på menneskerettighetene til alle innbyggerne også når betingelsene endres og utfordringene øker.

Vi er derfor glade for at helseminister Ingvild Kjerkol understreker overfor bladet Handikapnytt (27.2.2023) at: *«Personer med funksjonsnedsettelse skal kunne velge hvor de vil bo, og jeg vil understreke at regjeringen vil at personer med nedsatt funksjonsevne, på lik linje med andre, skal kunne velge hvor og hvordan de bor.»*

Det er en ønsket utvikling fra norske politikere over tiår at folk skal ha mulighet til å bo i sine egne hjem, og det er klare føringer i FN konvensjonen for funksjonshemmede (CRPD) hvor retten til selv å velge hvor og med hvem du vil bo er den samme for funksjonshemmede som for alle andre innbyggere.

Artikkel 19 i FN konvensjonen om funksjonshemmedes rettigheter (CRPD), slår fast at «mennesker med nedsatt funksjonsevne har anledning til å velge bosted, og hvor og med hvem de skal bo, på lik linje med andre, og ikke bo i en bestemt boform». I samme artikkel presiseres

også retten til tilgang til ulike støttetjenester, herunder personlig bistand som er nødvendig for å kunne bo og være inkludert samfunnet og for å hindre isolasjon og segregering.

NHF henviser også til høringsuttalelsen fra Samarbeidsforumet for funksjonshemmede organisasjoner (SAFO), som vi støtter fullt ut.

Med vennlig hilsen

NORGES HANDIKAPFORBUND

Tove Linnea Brandvik
Forbundsleder

Bjarne Kristoffersen
Generalsekretær